

10.7.2025

Erityisasiantuntija Helka Liu

VALTIONEUVOSTON ASETUS VALTIONTAKAUKSESTA JA VALTIONTAKUUSTA PERITTÄVISTÄ MAKSUISTA

1. Tausta

Valtiontakauksista perittävistä maksuista säädetään valtion lainanannosta ja valtiontakauksesta sekä valtiontakuusta annetussa laissa (449/1988). Lain 15 §:n 1 momentin mukaan eduskunnan antaman suostumuksen perusteella myönnettävästä valtiontakauksesta peritään takausmaksu. Lisäksi takausmaksua määrättäessä otetaan huomioon takauksesta valtiolle mahdollisesti aiheutuvan suoritevelvollisuuden määrä, riskin kohteena olevan toiminnan ja talouden laatu ja laajuus, riskiajan pituus, riskin kohteen luottokelpoisuus, riskin kohteen maan luottokelpoisuus ja muut katettavaan riskiin vaikuttavat seikat sekä kilpailutekijät. Takausmaksun tarkemmasta määräytymisestä voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

Lain 15 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvosto voi erityisistä syistä päättää, ettei takausmaksua määrätä. Lain 15 §:n 4 momentin mukaan mitä sovelletaan valtiontakauksen maksullisuudesta ja takausmaksusta sovelletaan myös valtiontakuuseen ja siitä perittävään takuumaksuun.

Luoton vakuudeksi annettuja valtiontakauksia koskevien takausmaksujen määräytymisestä on säädetty tarkemmin valtioneuvoston asetuksella valtiontakauksesta perittävistä maksuista (20/2003, jäljempänä *takausmaksuasetus*) ja valtioneuvoston asetuksella valtiontakauksesta perittävistä maksuista annetun asetuksen 3 §:n muuttamisesta (82/2017). Voimassa olevan asetuksen 3 §:n mukaan pitkäaikaisen luoton takauksesta peritään vähintään 0,25 prosentin suuruista kertamaksua ja vähintään 0,50 prosentin suuruista vuotuismaksua takausluoton pääomasta tai takausvastuun määrästä. Takausmaksut peritään nostetusta takauksesta. Jos takauksen kohteena olevaa luottoa ei nosteta lainkaan, valtiolle ei peritä mitään maksua.

Takausmaksujen määräytymisen perusteena on nykyisessä takausmaksuasetuksessa jako pitkäaikaisen luoton ja lyhytaikaisen luoton takauksiin. Asetuksen 3 §:ssä todetaan, että lyhytaikaisen luoton takauksen vuotuismaksu on puolet pitkäaikaisen luoton takausmaksusta. Asetuksen 3 § ei määrittele lyhytaikaisen luoton takauksen kertamaksun määrää.

Valtiontakauksesta perittäviä takausmaksuja koskevan asetuksen takausmaksuja koskeviin ehtoihin on viitattu myös valtioneuvoston asetuksessa valtion liikelaitoksen lainanoton rajoista ja ehdoista (1119/2010, jäljempänä *liikelaitosasetus*). Liikelaitosasetuksen 3 §:n mukaan liikelaitoksen ottamista pitkäaikaisista lainoista ja sen antamista pitkäaikaisista takauksista peritään valtiolle takausmaksu valtion takauksista perittävistä maksuista annetun valtioneuvoston asetuksen mukaisesti. Liikelaitosasetuksen päivitystarpeen osalta on kuultu Senaatti-kiinteistöjä ohjaavaa valtiovarainministeriön valtiohallinnon kehittämisosastoa.

Valtion lainanannosta ja valtiontakauksesta sekä valtiontakauusta annetun lain 15 §:n mukaan valtiontakauksista perittävissä maksuissa on huomioitava valtiolle takauksista aiheutuvien riskien ohella kilpailutekijät. Kilpailunäkökulmien arviointiin vaikuttaa keskeisesti Euroopan unionin valtiontukisääntely. Käytännössä tämä tarkoittaa, että takauksista perittäviä maksuja voidaan käyttää sen varmistamiseen, ettei myönnettävä takaus saa aikaan edunsaajalleen sellaista hyötyä, joka olisi kiellettyä valtiontukea. Kilpailun vääristymisen ennaltaehkäisyksi tulee takausmaksujen hinnoittelun markkinaperusteisuus arvioida ja varmistaa tapauskohtaisesti ennen takaustoimenpiteisiin ryhtymistä.

Valtiontakauksesta perittävistä maksuista annettu valtioneuvoston asetus (20/2003) ja valtioneuvoston asetus valtiontakauksesta perittävistä maksuista annetun asetuksen 3 §:n muuttamisesta (82/2017) ehdotetaan korvattavaksi uudella valtioneuvoston asetuksella valtiontakauksesta ja valtiontakauusta perittävistä maksuista. Asetuksen soveltamisalaa tarkennetaan koskemaan valtiontakauksista perittävien maksujen lisäksi myös valtiontakauusta perittäviä maksuja. Ehdotetulla soveltamisalan tarkennuksella takausmaksuasetus vastaisi nykyistä paremmin valtion lainanannosta sekä valtiontakauksesta ja valtiontakauusta annetun lain 15 §:n 4 momentissa säädettyä periaatetta siitä, että valtiontakauusta perittäviin maksuihin sovelletaan sitä, mitä valtiontakauksesta on vastaavasti säädetty. Asetusta on jo nykyiselläänkin sovellettu osin myös valtiontakuisiin.

Säännöksiä ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että kertamaksu perittäisiin valtiontakaus- tai takuupäätöksen yhteydessä riippumatta takauksen kohteena olevan lainan nostamisesta tai takuuseen liittyvän sitoumusvastuun voimaantulosta. Takausmaksun perimisessä yhtenäistettäisiin takausmaksuja koskevia säännöksiä siten, että asetuksen nykyinen jako lyhytaikaisten ja pitkäaikaisten luottojen takauksiin poistettaisiin. Takausmaksujen maksuaikaa pidennettäisiin 2 viikosta 30 päivään. Voimassa olevasta asetuksesta poiketen asetuksessa ei säädettäisi enää erikseen tiedonantovelvollisuudesta, sillä kyseinen velvoite sisältyy jo valtion lainanannosta sekä valtiontakauksesta ja valtiontakauusta annetun lain 15 a §:ään ja takausmaksujen määräytymistä koskevien tietojen katsotaan kuuluvan mainitun pykälän mukaiseen tiedonantovelvollisuuteen. Edellä mainittujen lisäksi asetukseen tehtäisiin myös muita teknislouonteisia selvennyksiä, joiden myötä asetuksen sanamuodot vastaisivat paremmin asetuksen soveltamista käytännössä.

Minimiperusteinen takausmaksumäärittely nostettavien takausten ja takuiden osalta on tarpeen säilyttää. Tapauskohtaisesti noudatettava takausmaksujen määrä tulee yksittäisiä takauksia koskevissa päätöksissä perustella ottaen huomioon lain edellyttämien edellä mainittujen osatekijöiden vaikutus takauksen tai takuun perusteisiin. Osatekijät voivat vaihdella tapauskohtaisesti ja ajallisesti, joten asetukseen ei ole mahdollista laatia yksiselitteistä takausmaksuhinnoittelun porrastusta. Myös valtion lainanantoa, valtiontakauksia ja valtiontakuita koskevan lain hallituksen esityksen (HE 196/2001 vp) 15 §:ää koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että maksun yksityiskohtainen laskentakaava on erilainen eri riskeissä.

Ehdotettujen muutosten määrän vuoksi asetus on tarpeen antaa kokonaan uutena.

2. Säännöskohtaiset perustelut

1 §. *Soveltamisala.* Pykälässä säädettäisiin asetuksen soveltamisalasta. Voimassa olevan asetuksen 1 §:n mukaan asetusta sovelletaan ainoastaan luoton vakuudeksi myönnetystä valtioneuvoksesta perittävään takausmaksuun.

Ehdotetun pykälän mukaan asetusta sovellettaisiin valtioneuvosten lisäksi myös valtioneuvoksesta perittäviin maksuihin. Vaikka voimassa oleva asetusta ei ole sellaisenaan koskenut valtioneuvokuita, on asetuksen mukaisia vähimmäismaksuja pidetty soveltamiskäytännössä viitteellisinä vähimmäistasoina, ja asetusta on sovellettu soveltuvin osin myös valtioneuvokuihin. Ehdotetulla soveltamisalan tarkennuksella takausmaksuasetus vastaisi nykyistä paremmin valtion lainanannosta sekä valtioneuvoksesta ja valtioneuvokuita annetun lain 15 §:n 4 momentissa säädettyä periaatetta siitä, että valtioneuvokuita perittäviin maksuihin sovelletaan sitä, mitä valtioneuvoksesta on vastaavasti säädetty. Lisäksi valtion ehdollisten vastuiden kautta syntyvän riskinoton kannalta on perusteltua, että näitä kahta varsin saman tyyppistä instrumenttia kohdellaan maksuperusteiden suhteen yhdenmukaisella tavalla.

2 §. *Takausmaksun vähimmäismäärä.* Pykälässä säädettäisiin voimassa olevan asetuksen 2 §:ää vastaavasta kerta- ja vuotuismaksurakenteesta ja 3 §:ään pääosin vastaavista prosentuaalisista vähimmäismaksutasoista.

Pykälän ensimmäisessä virkkeessä täsmennettäisiin, että takausmaksuina on perittävä aina sekä kertamaksu että vuotuismaksu. Ehdotettu rakenne vastaa voimassa olevan asetuksen 2 §:n sisältöä. Kertamaksusta ja vuotuismaksusta koostuvaa rakennetta käytettäisiin kaikissa takaustyypeissä, myös vähimmäistakausmaksutason ylittävissä takauksissa.

Pykälän toinen virke sisältäisi kerta- ja vuotuismaksujen prosentuaaliset vähimmäistasot. Maksujen vähimmäistasot kaikille takauksille vastaisivat voimassa olevan asetuksen 3 §:ssä säädettyjä pitkäaikaisten luottojen takauksien vähimmäistasoja siten, että kertamaksu on aina vähintään 0,25 prosenttia myönnetyn takausvastuun määrästä ja vuotuismaksu on vähintään 0,50 prosenttia kulloinkin voimassa olevan takausvastuun määrästä.

Kertamaksua ehdotetaan perittäväksi myönnetyn takausvastuun määrästä. Voimassa olevan asetuksen 3 §:n 1 momentin mukaan kertamaksu peritään takausluoton pääomasta tai takausvastuun määrästä. Ehdotettavalla sanamuodolla muutetaan määräytymisperusteita siten, että kertamaksuperusteinen takausmaksu peritään aina myönnetyn takausvastuun enimmäismäärän mukaisesti riippumatta tosiasiallisesti nostetusta määrästä. Kertamaksu perittäisiin myös tilanteessa, jossa takauksen kohteena olevaa luottoa ei nostettaisi lainkaan tai myönnetty takuu ei astuisi voimaan.

Voimassa olevan asetuksen 3 §:n 3 momentin mukaisesta lyhytaikaisten luottojen maksukategoriasta ehdotetaan luovuttavaksi, jolloin maksut määräytyisivät kaikkien myönnettävien takauksien osalta yhdenmukaisilla kriteereillä riippumatta takausvastuun kohteena olevien luottojen takaisinmaksuajasta. Voimassa olevan asetuksen mukaan takausmaksua on tullut periä lyhytaikaisista luotoista puolet pitkäaikaisen luoton vuotuismaksusta. Kertamaksun perimistä lyhytaikaisille luotoille

myönnettävistä takauksista ei ole nykyasetuksen mukaan selkeästi määritelty. Ehdotuksen mukaan myös lyhytaikaisille luotoille myönnettävistä takauksista perittäisiin kertamaksua.

Kertamaksua ja vuotuismaksua koskevien säännösten yhtenäistäminen selkiyttää säännöksiä suhteessa nykytilaan, koska voimassa olevan asetuksen perusteella on ollut epäselvää, milloin takauksen kohteena oleva luotto on katsottu pitkäaikaiseksi tai lyhytaikaiseksi asetuksen tarkoittamalla tavalla. Takauksista perittävää vuotuismaksua ei ole perusteltu eritellä lyhytaikaisiin luottoihin ja pitkäaikaisiin luottoihin, koska vuotuismaksu on muutenkin aikasidonnainen ja siten se jo rakenteensa puolesta huomioi lyhyemmät takaisinmaksuajat. Myös kertamaksu on tarkoituksenmukaista periä yhdenmukaisen säännöksen mukaisesti kaikista takauksista.

Takausmaksujen määräytymisperusteena olisi ehdotettavan pykälän mukaisesti takausvastuun määrä. Muutos vastaisi asiasisällöllisesti voimassa olevaa asetusta ja sen soveltamiskäytäntöä.

Pykälässä säädettäisiin nykyasetuksen mukaisesti ainoastaan takausmaksujen vähimmäistasoista. Valtiontakauslain 15 §:n 1 momentin mukaan takausmaksuissa tulee lisäksi huomioida takauksesta valtiolle mahdollisesti aiheutuvan suoritevelvollisuuden määrä, riskin kohteena olevan toiminnan ja talouden laatu ja laajuus, riskiajan pituus, riskin kohteen luottokelpoisuus, riskin kohteen maan luottokelpoisuus ja muut katettavaan riskiin vaikuttavat seikat sekä kilpailutekijät. Asetuksen mukaisilla vähimmäistasoilla ei ole tarkoitus poiketa näistä arviointikriteereistä, vaan takausmaksu on määriteltävä yksilöllisesti huomioiden valtiontakauslaissa asetetut kriteerit.

3 §. Takausmaksun määräytyminen. Pykälässä säädettäisiin takausmaksujen tarkemmista määräytymisperusteista. Määräytymisperusteet koskisivat kaiken tyyppisiä valtiontakauksia riippumatta siitä, ovatko takausmaksut vähimmäistasojen mukaiset vai ne ylittävät.

Pykälä vastaisi asiasisällöllisesti pääosin voimassa olevan asetuksen 4 §:n mukaisia takausmaksun perimistä koskevia tarkempia säännöksiä.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin kertamaksun tarkemmista määräytymisperusteista. Kertamaksu perittäisiin takausvastuun enimmäismäärästä. Ehdotettavalla sanamuodolla ”takauspäätöksen mukaisen takausvastuun enimmäismäärä” selkeytettäisiin määräytymisperusteita siten, että kertamaksu määräytyisi aina yksiselitteisesti takausvastuun enimmäismäärän mukaisesti riippumatta esimerkiksi tosiasiallisesti nostetusta määrästä. Voimassa olevan asetuksen 4 §:n 1 momentista poiketen kertamaksun maksuvelvoitteen perusteena olisi takauspäätös, eikä luottoerän nostopäivä. Kertamaksu on perusteltua periä myönnetyn takauksen koko määrästä takauspäätöksen yhteydessä riippumatta taatun luoton nostamisen määrästä tai ajankohdasta, koska kertamaksu on korvaus tehdystä valmistelu- ja päätösprosessista sekä valtion sitoutumisesta takauksen täytäntöönpanoon päätöksessä asetettujen ehtojen täytyessä ja takauksen edunsaajan ilmoittaessa takaustarpeen aktualisoitumisesta.

Ehdotettu asetuksen 3 §:n 1 momentti poikkeaisi voimassa olevasta asetuksesta myös siten, että kertamaksu tulisi suorittaa Valtiokonttorin asettamana eräpäivänä kuitenkin viimeistään 30 päivässä, kun maksuaika on voimassa olevan asetuksen mukaan 14 päivää.

Maksuajan pidennystä 30 päivään on pidetty tärkeänä erityisesti kertamaksujen perimisen osalta, jotta takauspäätöksen antamisen jälkeen on riittävästi aikaa takausmaksun laskutusprosessille. Takausten ja takuiden myöntövaiheessa tulisi kiinnittää erityistä huomiota siihen, että tieto annetuista takaus- ja takuupäätöksistä toimitetaan Valtiokonttorille viipymättä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vuotuismaksun tarkemmista määräytymisperusteista. Maksu määräytyisi puolivuositain etukäteen maksujakson alussa voimassa olevasta takausvastuusta. Voimassa olevana takausvastuun pääomana pidettäisiin nostettua tai maksamatta olevaa takausluoton pääomaa tai valtiota tosiasiallisesti rasittavaa takausvastuun määrää. Vuotuismaksussa ei siis huomioida esimerkiksi taatun luoton nostamatonta osuutta. Nykyisen momentin mukaan takausmaksun määrä lasketaan maksukauden alkamispäivänä maksamatta olevalle pääomalle. Maksuaikaa vuotuiselle takausmaksulle esitetään muutettavaksi voimassa olevan asetuksen mukaisesta 14 päivästä 30 päivään.

Vuotuismaksun määräytymisperusteena olisi valtiota tosiasiallisesti rasittava takausvastuun pääomamäärä. Tämä tarkoittaisi vuotuismaksun perimistä myös tilanteessa, jossa takauksen kohteena oleva luotto on maksettu ennenaikaisesti takaisin, mutta takauksen edunsaaja ei ole vapauttanut valtiota takausvastuusta.

Jos takausvastuun määrään sisältyy poikkeustapauksessa myös esimerkiksi takauksen piiriin kuuluvia korkoja tai kuluja lainapääoman lisäksi, otettaisiin myös nämä huomioon takausmaksua määriteltäessä. Esimerkiksi jos poikkeuksellisesti takausvastuun määräksi määritellään jo myöntöhetkellä 1,2 kertaa lainapääoman määrä sisältäen varauksen koroille ja kuluille, takausmaksu peritään 1,2 kertaisesti.

Sekä kerta- että vuotuismaksujen maksuvelvollisuus muodostuisi pykälässä säädettyinä tarkasteluajankohtina, eli kertamaksun osalta takauspäätöksen antaminen ja vuotuismaksujen osalta puolivuositaiset maksukausien aloitusajankohdat. Maksuja ei palautettaisi, jos takauksen kohteena oleva luotto maksetaan loppuun tai pääomaa lyhennetään kesken puolivuotisjakson tai alkuperäistä takaisinmaksuohjelmaa aikaisemmin. Asetusta tarkennetaan kuitenkin siten, että vuotuismaksussa otetaan huomioon kesken puolivuositaisen maksukauden nostetun takausvastuun määrä. Kesken maksukauden nostetulle takausvastuulle peritään takausmaksu seuraavan maksukauden alussa takautuvasti päiväperusteisesti nostoajan ja uuden maksukauden alkamisajan väliseltä ajalta.

Takuiden osalta sovelletaan tämän asetuksen 6 §:n mukaisesti samoja periaatteita kuin valtioneuvoston takaukseen. Valtioneuvoston takauksen osalta kertamaksu peritään valtioneuvoston takauksen antamisajankohtana myönnetyn takuuvastuun määrään perustuen. Vuotuinen maksu peritään puolivuositaisien maksukausien mukaisesti alkaen valtioneuvoston takauksen kohteena olevan sopimuksen voimaan astumisesta ja muutoin valtioneuvoston takaukseen sovellettavien periaattein.

6 §. *Maksujen määräytyminen valtioneuvastossa ja eräissä sopimusjärjestelyissä.* Pykälä olisi uusi ja sillä täsmennettäisiin maksujen perimistä valtioneuvastossa ja muihin sopimusjärjestelyihin kuin rahavelkaan liittyvissä sopimuksissa.

Pykälän *1 momentin* mukaan valtioneuvastoon sovellettaisiin vastaavia maksuja kuin mitä valtioneuvastuksen osalta on säädetty. Pykälän *2 momentissa* puolestaan säädettäisiin siitä, että muuhun sopimusjärjestelyyn kuin luottosopimukseen ulottuvissa takauksissa ja takuissa sovellettaisiin luotoista säädettyä.

Käytännössä takuumaksu määritetään takuupäätöksessä, joten maksujen tarkempi määräytyminen tulee noudattamaan takuupäätöksen mukaisia ehtoja.

7 §. *Voimaantulo.* Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin voimaantulosta ja *2 momentti* sisältäisi aiemman asetuksen kumoamissäännöksen. Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin, että ennen asetuksen voimaantuloa myönnettyihin valtioneuvastuksiin sovellettaisiin tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

3. Taloudelliset vaikutukset

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa on kirjaus, jonka mukaisesti *hallitus suhtautuu vakavasti myös takaus- ja takuuvastuisiin liittyviin julkisen talouden riskeihin. Lisäksi valtion takausten ja takuiden arviointi- ja myöntöprosessia kehitetään riskit kattavammin huomioivaksi ja takauksista lähtökohtaisesti peritään aina asianmukainen takausmaksu.*

Takausmaksut perustuvat valtion riskinottoon takaajana. Takausvastuuseen sisältyy luoton myöntämiseen ja velkasuhteeseen rinnastettava luottoriski. Takausvastuuseen liittyvä riskienhallinta on yleensä suoraa velkasuhdetta haasteellisempi, koska takaajalla ei ole esimerkiksi velallisen maksuvaikeustilanteissa vastaavia mahdollisuuksia järjestellä luottoja kuin velkojalla.

Takausmaksuilla voidaan arvioida olevan takausten käyttöä rajoittavia vaikutuksia. Valtioneuvastuksen käytön rajaaminen vähentää julkiseen talouteen kohdistuvia luottotappioriskejä ja edistää kilpailua. Takausmaksu on korvaus valtion kantamasta riskistä, vaikka takaus ei koskaan realisoituisi valtion maksettavaksi. Takausmaksun tulisi kuitenkin huomioida takauksesta valtiolle mahdollisesti aiheutuva suoritevelvollisuuden määrä. Takausmaksuilla valtio voi myös siis kerryttää puskuria tulevia takaustappioita varten. Esimerkiksi Ruotsissa käytössä olevan takausmallin mukaan takausmaksuja puskuroidaan takauksia myöntävän viranomaisen korkoa kasvavaan rahastoon annettujen takausten arvioitujen luottotappioiden ja hallinnollisten kustannusten määrää vastaavasti. Pääperiaatteena Ruotsissa käytössä olevassa mallissa on valtiolle takausten myöntämisestä ja takauskorvausten realisoitumisesta koituvien kustannusten täysimääräinen kattaminen.

Asetuksen päivityksen yhteydessä on esitetty useita takausmaksujen kattavuutta lisääviä muutoksia. Takauksen kertamaksu perittäisiin jatkossa takauksen myöntöpäätöksen jälkeen, vaikka takauslainaa ei lopulta nostettaisi. Muutoksella pyritään huomioimaan valtion tarve joka tapauksessa varautua myönnetyn

takausvastuun voimaantuloon. Takausten myöntöprosessi vaatii myös resursseja, joten käsittelykustannusten kattamiseksi tulee periä asianmukainen korvaus. Lisäksi lyhytaikaisista takauksista on aiemmin peritty pitkäaikaisia takauksia puolet pienempi takausmaksu ja lyhytaikaisia takauksia koskevasta kertamaksusta ei ole säädetty. Nyt ehdotetussa asetuksessa lyhytaikaisten ja pitkäaikaisten takausten takausmaksut yhtenäistetään asetuksen päivityksen yhteydessä niin, että molemmille määritetään yhtä suuret kertamaksun ja vuotuismaksun vähimmäistasot. Takausmaksu perittäisiin muutetun asetuksen mukaan myös kesken maksukauden nostetusta takausvastuun pääomasta takautuvasti.

Valtiontakausten myöntömäärissä on vuosittain merkittäviä eroja ja takausmaksut määritetään aina tapauskohtaisesti takausmaksuasetuksen asettama minimitaso huomioiden, joten tarkkaa euromääräistä arviota valtiolle perittävien takausmaksujen määrän kasvusta maksujen kattavuuden lisäämisen seurauksena ei voida antaa.

Takausmaksujen jaottelun poistaminen lyhyt- ja pitkäaikaisten luottojen takausten välillä sekä kertamaksun periminen takauspäättökseen perusteella luoton noston sijaan saattavat joissain tapauksissa kasvattaa valtiontakauksiin liittyviä kustannuksia yrityksille ja muille sidosryhmille. Kertamaksun osalta kustannuksia voisi lisätä joidenkin takauksen edunsaajien osalta se, että takausmaksu peritään, vaikka takauksen kohteena olevaa luottoa ei nostettaisi lopulta. Vaikutuksen arvioidaan olevan kuitenkin vähäinen, sillä valtiontakausten ja takuiden hakeminen on harvinaista tilanteessa, jossa sille ei ole aitoa tarvetta. Vuotuismaksun periminen samansuuruisena sekä lyhytaikaisen että pitkäaikaisen luoton takauksesta voisi lisätä kustannuksia lyhytaikaisen luoton takausten osalta. Muutosten tarkkaa kustannusvaikutusta ei kuitenkaan voida arvioida, sillä kertamaksu ja vuotuismaksu määritellään aina takauspäättökseen yhteydessä ja asetus antaa näille vain minimitasot.

Kertamaksun periminen takauksen myöntöön perustuen saattaa myös vähentää kiinnostusta hakea valtiontakausta tilanteessa, jossa markkinaehtoisia vaihtoehtoja on saatavilla. Kyseinen vaikutus tukee tavoitetta siitä, että valtiontakauksen tulee olla viimesijainen vaihtoehto. Muutoksella voidaan arvioida olevan positiivisia vaikutuksia myös kilpailun vääristymisen ehkäisyssä. Valtion takaus- ja takuutoiminnan tulisi kilpailun vääristymisen ehkäisemiseksi kohdistua ensisijaisesti rahoitustarjonnassa olevan markkinapuutteen korjaamiseen tai erityislainsäädännön poikkeustilanteisiin.

Kaikkien valtiontakausten ja -takuiden kanta on Suomessa kasvanut 2010 vuoden 23,2 miljardista eurosta kesäkuun 2024 lopun 69,6 miljardiin euroon. Ehdolliset vastuut ovat kasvaneet myös voimakkaasti suhteessa talouden kokoon. Vuonna 2010 voimassa olevat takaus- ja takuuvastuut olivat 12,3 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen, kun vuoden 2024 lopussa vastaava luku oli 25,1 prosenttia.

Esitys ei muuta valtioneuvoston oikeutta päättää takausmaksun perimättä jättämisestä Laissa valtion lainanannosta ja valtiontakauksesta ja valtiontakauusta todetuin erityisin perustein.

4. Asian valmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainministeriössä virkatyönä. Valmistelun yhteydessä on pyydetty kommentteja Valtiokonttorilta takausmaksujen perimiseen ja takausten hallinnointiin liittyen.

Asetusluonnoksesta pidettiin julkinen lausuntokierros lausuntopalvelu.fi:ssä 3.2.2025–17.3.2025 ja pyydettiin lausunnot keskeisiltä sidosryhmiltä. Määräajan puitteissa saatiin yhteensä 13 lausuntoa. Näistä 6:ssa todettiin, että ei ole lausuttavaa. Seuraavat tahot lausuiivat asetusehdotuksesta: Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Valtiokonttori, Suomen Kuntaliitto ry, Finanssiala ry, Elinkeinoelämän keskusliitto, työ- ja elinkeinoministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö. Seuraavat tahot ilmoittivat, että ei ole lausuttavaa: opetus- ja kulttuuriministeriö, puolustusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, oikeusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö ja valtioneuvoston kanslia.

Lausunnoissa asetuksessa ehdotettuja muutoksia pidettiin pääosin perusteltuina ja sääntelyn selkeyttämistä kannatettiin. Lausunnoissa pidettiin tärkeänä arvioida erityisesti kertamaksun kustannusvaikutusta sekä kustannusten kohdentumista. Lisäksi kommentoitiin takausten hallinnointiin liittyviä seikkoja sekä valtioneuvoston myöntämiseen liittyviä kilpailuvaikutuksia. Soveltamisalan tarkennusta valtioneuvoston lisäksi valtioneuvostuksiin pidettiin kannatettavana, mutta sääntelyyn toivottiin soveltamisen kannalta selvennyksiä.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) piti myönteisenä sitä, että esityksessä huomioidaan myös kilpailunäkökulma ja Euroopan unionin valtioneuvostus sääntely ja toi esiin, että kilpailulain 4 a luvun kilpailuneutraalisääntökset voisivat myös tulla sovellettaviksi takaus- ja takuutoiminnassa. KKV toi lausunnossaan esiin sen, että valtioneuvoston takaus- ja takuutoiminnan tulisi kohdistua erityisesti markkinapuutealueelle kilpailun vääristymisen ehkäisemiseksi tai erityislainsäädännön poikkeustapauksiin. Kilpailun vääristymistä voidaan ehkäistä markkinaehtoisella hinnoittelulla ja ehdoilla, jotka tulisi varmistaa aina tapauskohtaisesti ennen takaustoimenpiteisiin ryhtymistä. Muistion perusteluihin on tehty tarkennuksia KKV:n esiin nostamien kilpailunäkökulmien osalta.

Valtiokonttori toi lausunnossaan esiin asetuksen soveltamisen haastavuuden valtioneuvostokuiden osalta ja asetuksen sanamuotojen ristiriitaisuuden asetuksen 1 §:n ja 6 §:n välillä. Asetuksen 1 §:n soveltamisalaa koskevaa pykälää on muokattu niin, että asetusta sovelletaan sellaisenaan valtioneuvostokaukseen ja valtioneuvostuuseen. Tämän lisäksi asetuksen 6 §:n sanamuotoa ja säädöskohtaisia perusteluja on tarkennettu.

Valtiokonttori kommentoi lisäksi lausunnossaan takauksista ja takuista perittävän maksun maksuajan (30 päivää) riittämättömyyttä. Asetuksessa voimassa olevasta asetuksesta pidennettyä 30 päivän määräaika on pidetty riittävänä ja asetuksen perusteluja on tarkennettu siten, että takausten ja takuiden myöntövaiheessa tulisi kiinnittää huomiota, että tieto annetuista takaus- ja takuupäätöksistä toimitetaan Valtiokonttorille viipymättä.

Valtiokonttori kommentoi lausunnossaan tiedonsaantia koskevaa asetuksen 5 §:ä, joka viittaa valtion lainanannosta sekä valtioneuvostokauksesta ja takuusta säädetyn lain 15 a §:än. Laissa ei säädetä takausta hallinnoivan viranomaisen tiedonsaantioikeudesta,

joten Valtiokonttori katsoo, että tiedonsaantioikeus hallinnoivalle viranomaiselle tulisi säätää lailla. Asetuksen 5 §:ä on päivitetty siten, että viittaus lakiin on poistettu tarpeettomana. Perusteluissa on avattu tarkemmin voimassa olevan lain 15 a §:n soveltamista takausmaksujen osalta.

Valtiokonttori esitti lausunnossaan harkittavaksi, tulisiko kertamaksun maksaminen olla edellytys takauksen ja takuun ja tästä seuraavan valtion vastuun voimassaololle. Kertamaksun liittäminen takauksen voimaan astumiseen on todettu käytännössä haastavaksi toteuttaa, sillä takausten voimaantulolle on usein kiireellinen tarve ja takausmaksun saaminen voi laskutusprosessin vuoksi kestää useita viikkoja.

Työ- ja elinkeinoministeriö ja Kuntaliitto kiinnittivät lausunnoissaan huomiota ehdotettujen muutosten mahdollisiin kustannusvaikutuksiin ja niiden kohdentumiseen. Kustannusvaikutusten arviointia on lisätty muistion taloudellisia vaikutuksia käsittelevään kohtaan. Elinkeinoelämä keskusliitto ja Finanssiala ry (FA) kommentoivat lausunnossaan, että kertamaksun perimistä koskeva ehdotus todennäköisesti vähentäisi valtioneuvoston selvittämisen houkuttelevuutta tilanteessa, jossa rahoitukselle on tarjolla erilaisia vaihtoehtoja. Lisäksi FA ei kannattanut lyhytaikaisten luottojen takausmaksujen hintaedun poistumista. Esitetyllä muutoksella kertamaksun perimiskäytäntöön on tarkoituksena kattaa valtiolle takauksen myöntöprosessin aiheuttamat kustannukset sekä toimia korvauksena valtiolle takaukseen sitoutumisesta. Valtioneuvoston tulisi olla viimesijainen keino tilanteessa, jossa markkinaehtoista rahoitusta ei ole saatavilla ja näin ollen valtioneuvoston ehtojen valmistelun lähtökohtana ei tule olla houkuttelevuuden lisääminen. Lyhytaikaisten ja pitkäaikaisten luottojen takausmaksukäsittelyn yhtenäistäminen yksinkertaistaa asetusta, helpottaa sen soveltamista ja takausmaksujen perimistä valtion näkökulmasta, joten asetukseen ei tältä osin ole tehty muutoksia.

Sosiaali- ja terveysministeriö toi lausunnossaan esille sen, että saatavat takausmaksut ja maksettavat takuukorvaukset tulisi keskittää valtiolla yhdelle toimijalle. Esitetyn asetuksen päivitys ei kuitenkaan koske valtion tulojen ja menojen kohdentamisen sääntelyä.

Asetusluonnos on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

5. Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 2025. Asetuksella kumottaisiin voimassa oleva valtioneuvoston asetus valtioneuvoston perittävistä maksuista (20/2003).

6. Esitys

Edellä esitetyn perusteella esitetään, että valtioneuvosto päättäisi antaa asetuksen valtioneuvoston perittävistä maksuista.